herpy

GEKKOER

Phelsuma standingi

Phelsuma standingi er en av de største dagaktive gekkoene: en kraftig, dagaktiv klatrer fra de tørre tornskogene i det sørvestlige Madagaskar, med grønn, mørkprikket hals og hode, grålig kropp og turkisblå hale. Ungene har tydelige tverrbånd. Arten er robust og lever lenge, men den er stridbar og skal ha et høyt, romslig terrarium.

Familie: Gekkonidae Engelsk: Standing's day gecko Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**20-26 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**20-28 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Savanne og tørrskog**
Vanskelighetsgrad	**Nybegynner**

STELL

Min. terrarium	**75 × 75 × 110 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Varmeplass	**30-32 °C**
Temperatur, natt	**19-23 °C**
Luftfuktighet	**40-80 %**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Kosthold	**Insekter, frukt og nektar**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**14-24 mnd.**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Kull per år	**4-6**
Inkubasjon	**60-65 dager** ved 25-28 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Phelsuma standingi er en av de største artene i slekten *Phelsuma*. Den kan bli opptil 26 cm inkludert hale, der kroppen utgjør omtrent 15 cm, og veier opptil 75 g. Hodet er grønt med små mørke prikker og gul øyering, kroppen grålig til sølvgrå med uregelmessige, ormeaktige tegninger, og halen blå til turkis. Undersiden er jevnt lysegrå. Fargene kan mørkne eller blekne med dyrets tilstand og lyset, men dyret skifter ikke farge som et kameleon.

Ungene ser helt annerledes ut enn de voksne: grønne med tydelige tverrbånd. Tegningen forsvinner når ungene er åtte til ti måneder gamle. Båndene antas å holde de voksne fra å spise ungene. Huden er fastere og vanskeligere å skade enn hos de fleste andre dagaktive gekkoer.

Arten ble beskrevet i 1913 av Paul Methuen og John Hewitt etter en ekspedisjon til Madagaskar i 1911, og navnet *standingi* hedrer H. F. Standing fra Antananarivo. Hannen kjennes på tydelige porer foran kloakken og en bule ved halerota. Hos hunnen sitter det kalksekker på sidene av halsen, som er lagre av kalk til eggeskallene.

P. standingi er en rolig og hardfør gekko som er mindre sky enn mange andre dagaktive gekkoer. Til gjengjeld er den stridbar, både overfor artsfrender og andre øgler i samme størrelse, så den passer best for en holder som vil nøye seg med ett dyr eller ett omhyggelig utvalgt par. Med godt stell kan den bli over 20 år gammel, og opptil 28 år er nevnt.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

Utbredelse og leveområde

Phelsuma standingi finnes bare på Madagaskar, i den tørre sørvestlige delen av øya. Hovedområdet ligger formentlig mellom elvene Onilahy og Mangoky. Typelokaliteten er skog ved Onilahy nær Maroamalona, og arten er også kjent fra Andranolaho og Tongobory og fra området mellom Morombe, Toliara og Isalo-massivet, blant annet i nasjonalparken Zombitse-Vohibasia.

I naturen lever den høyt i store, eldre trær som tamarind og akasie og kan enkelte steder også sees på trehus og steinhus. Utbredelsen er begrenset og under press fra rydding av skog, beitende storfe og voksende bosetninger. Arten er oppført som sårbar på IUCNs rødliste, og det har i mer enn ti år ikke vært eksportkvoter for viltfangede dyr.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

> **Naturlig utbredelse:** Madagaskar.

LEVEOMRÅDE

Leveområdet er tørrskog og tornbuskkratt, i store deler av utbredelsen mer som savanne med enkeltstående, store trær. Det er Madagaskars varmeste og tørreste strøk. Ved Toliara er årsmiddeltemperaturen omtrent 24 °C, den høyeste temperaturen ligger på 39 °C, og det faller bare omtrent 340 mm regn i året. Regntiden varer omtrent fra desember til mars, og resten av året er tørt; da lever dyrene av fettreserver og morgendugg.

Nettene er langt kjøligere enn dagene. Det er målt 15 °C og 80 % relativ luftfuktighet om natten tett ved kysten, og andre steder stiger luftfuktigheten om natten til opptil 90 %. Det mønsteret, med tørre, varme dager og kjølige, fuktige netter, er det man skal etterligne i terrariet. Dyrene sitter om dagen i solen på de høyeste, mest åpne greinene og tar insekter, små gekkoer og sannsynligvis nektar og nedfalne frukter.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr skal ha et høyt terrarium på minst 75 × 75 × 110 cm (bredde × dybde × høyde). Større er bedre, og høyden er viktig, fordi arten er sterkt trelevende. Er du i tvil om plassen, så velg det største du kan ha. Hold ikke dyret sammen med andre øgler av samme størrelse.

Innred med grove greiner med ru overflate og gjerne bambusrør i ulike høyder og vinkler, slik at dyret kan klatre, solbade og gjemme seg. Levende planter gir skjul og løfter luftfuktigheten. Bruk et enkelt bunnsubstrat som er lett å holde rent og kan holde på fuktigheten, for eksempel barkstykker til orkideer eller avispapir. Terrariet skal ha god ventilasjon, slik at luften ikke blir stillestående.

TEMPERATUR

Temperaturen skal ligge på 24-28 °C om dagen, med et varmt solbadested på 30-32 °C øverst under en lampe som sitter utenfor terrariet. Det gir en gradient som dyret selv kan velge i. Om natten skal det være 19-23 °C, altså et fall på omtrent 5 °C. I naturen er forskjellen langt større, og nettene kan nå ned omtrent 15 °C.

Sjekk temperaturen med et digitalt termometer både øverst og nederst. Sett lampen på en termostat. La ikke temperaturen stå over omtrent 32 °C over lengre tid, og hold lampen så langt fra greinene at dyret ikke kan brenne seg.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge på 40-80 %. Selv om arten kommer fra et tørt område, er luften om natten fuktig, og det skal derfor sprøytes grundig om kvelden, slik at fuktigheten stiger mens gekkoen hviler. La terrariet tørke opp i løpet av dagen. Konstant våte forhold gir mugg og hudproblemer.

Dyret skal alltid ha tilgang til friskt vann. Et dryppsystem er en god løsning, fordi det etterligner dugg og regn, og dyret kan også slikke dråper fra blader og greiner. En lav skål med friskt vann, som skiftes daglig, kan supplere. Et hygrometer viser om fuktigheten varierer som den skal.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og lever i full sol, så den skal ha sterkt dagslys i terrariet. Det er ikke dokumentert noe bestemt UVB-oppsett for akkurat denne arten. Her er det lånt fra vanlig praksis for dagaktive gekkoer i slekten *Phelsuma*: et UVB-rør til solbadende arter, som gir Ferguson-sone 2 på de øverste greinene, og skygge i den andre enden av terrariet, slik at dyret kan velge.

La lyset være på omtrent 12 timer om dagen, helst styrt av en tidsbryter, og la det være helt mørkt om natten. Skift UVB-røret når produsenten anbefaler det, fordi strålingen avtar lenge før røret slutter å lyse.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Arten er hovedsakelig insektetende. Gi varierte levende insekter som sirisser, gresshopper, fluer, møll og andre flyvende og krypende insekter i en størrelse dyret lett kan svelge. Flyvende insekter er særlig gode, fordi arten i naturen snapper byttet sitt i luften. Dyrene tar også søt nektar og fruktsaft, så en liten skål med fortynnet fruktmos eller nektar kan gis som tilskudd et par ganger i uken.

Insektene skal fôres godt og pudres med kalk og vitaminer, og kalk skal være tilgjengelig for dyret hele tiden, særlig for hunner i avl. Hvor ofte og hvor mye det skal fôres, er ikke godt dokumentert for arten. Som tommelfingerregel gjelder at unger skal ha mat daglig, og voksne dyr kan nøye seg med annenhver dag. Tilpass mengden etter kroppsformen til dyret. Store dyr kan også ta små øgler, så hold dem adskilt.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Phelsuma standingi er en robust dagaktiv gekko som ikke er spesielt sky, men den er ikke et dyr som skal håndteres. Hanner er territorielle og kjemper med hverandre; hunner er like aggressive overfor andre hunner. Hold derfor bare ett dyr, eller et par i et svært stort terrarium med mange skjulesteder, og del dem ved den minste uro. Hold aldri to hanner sammen.

For mye håndtering stresser dyret, så la det være i fred, og ta ikke tak i halen. Huden er fastere enn hos mange andre dagaktive gekkoer, men dyret skal fortsatt behandles skånsomt. Ungene kan holdes sammen til de blir kjønnsmodne i det andre leveåret.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannen har tydelige porer foran kloakken, som blir synlige etter omtrent 14 måneder, og en gul farging rundt kloakken. Hunnen har velutviklede kalksekker på sidene av halsen. Dyrene blir kjønnsmodne i det andre leveåret, så vent til begge er fullt utvokste før du setter dem sammen. Hunner bør ha god kroppsvekt og kalkreserver før de legger egg.

PARRING

I naturen parer dyrene seg i regntiden fra desember til mars, når det er mest føde, og også i terrariet begynner paringstiden typisk i desember. Sett hannen til hunnen i et stort terrarium med mange skjulesteder, og hold øye med dem de første dagene, fordi arten er stridbar. Er det tegn på alvorlig aggresjon, skal dyrene skilles med en gang. Er det ingen paring på gang, skal dyrene ikke holdes sammen.

Hvor lenge avlssesongen varer, og om det er behov for en vinterhvile, er ikke dokumentert. En kjøligere periode med kortere dager tilsvarer tørketiden i naturen og er formentlig fornuftig.

EGGLEGGING OG KULL

Knapt seks uker etter paringen legger hunnen to runde, hvite egg, noen ganger bare ett. Deretter kommer det omtrent hver fjerde uke et nytt kull. En hunn legger høyst omtrent tolv egg i en sesong, i gjennomsnitt ni. I naturen legges eggene i mørke bladaksler. I terrariet kan eggene sitte fast på bambus eller greiner.

Gi hunnen rikelig med kalk og insekter hele sesongen, og avbryt avlen hvis hun går ned i vekt.

INKUBASJON

Eggene flyttes forsiktig til en rugemaskin uten å bli vendt. Ved 25 °C klekker de etter omtrent 65 dager, og ved 28 °C etter omtrent 60 dager. Andre temperaturer er ikke dokumentert. Hvilken fuktighet og hvilket substrat som er best, er heller ikke dokumentert for arten. Formentlig fungerer lett fuktig substrat og luftehull som for andre egglegende gekkoer.

Undersøk ikke eggene for ofte. Egg som faller sammen eller mugner, er som regel ubefruktede eller døde.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er grønne med tydelige tverrbånd. De er innbyrdes forlikelige fram til kjønnsmodning, og de voksne dyrene lar dem være, formentlig fordi tverrbåndene holder dem fra å spise ungene. Hold dem likevel i et lite terrarium med greiner og planter, gi dem små insekter pudret med kalk og vitaminer og friskt vann daglig, og sørg for jevn varme og fuktighet.

Tegningen forsvinner når ungene er åtte til ti måneder gamle. Oppdrett og oppfôring er uproblematisk. Del ungene etter størrelse, og ta dem ut hvis noen begynner å slåss.

Helse og vanlige feil

Phelsuma standingi er hardfør, og de fleste problemene skyldes kalkmangel, feil temperatur eller for lite fuktighet om natten. De typiske feilene er:

- For lite kalk og D3-vitamin, særlig hos hunner i avl. Det gir bløte knokler og skjelvinger. Pudre insektene og sørg for UVB.
- For lite fuktighet om natten, som gir hudproblemer og vanskelige hudskifter. Sprøyt grundig om kvelden.
- Slåsskamper mellom dyr som holdes sammen, med bittmerker, tapte haler og stress.
- For høy varme under lampen eller kontakt med varme pærer, som gir forbrenninger.
- Hunner som ikke kan legge eggene sine (eggstopp), sitter slapt og skal til veterinær.

Søk veterinær med erfaring på krypdyr hvis dyret går ned i vekt, nekter å spise i flere dager eller blir slapt. Sykdommer som er spesielle for arten, er ikke dokumentert.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.